

ارزیابی تأثیر احداث خط راه آهن درود-خرم آباد-اندیمشک در توسعه استان لرستان و اصلاح الگوی مصرف سوخت

مهدی علی پور^۱، دکتر سید جعفر حجازی^۲

۱- دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده مهندسی، گروه عمران-راه و ترابری، Dr.mehdialipour@gmail.com

۲- دانشگاه شهید چمران اهواز، استادیار دانشکده مهندسی، گروه عمران-راه و ترابری، hejazi_j@scu.ac.ir

چکیده

بدون شک بخش حمل و نقل از مهم‌ترین بخش‌های بنیادی و اقتصادی کشور محسوب می‌شود. بدون توجه به انتخاب مناسب هر یک از زیربخش‌های حمل و نقل، خسارات جبران‌ناپذیری به اقتصاد ملی وارد می‌گردد. سیستم حمل و نقل ممکن است باعث تمرکز سرمایه‌های عمومی در مرکز شهرها، موفقیت و یا بحران اقتصادی و یا باعث ایجاد اشتغال و نهایتاً باعث رشد و توسعه کشور گردد. البته این وقتی است که اختصاص منابع و سیستم حمل و نقل به‌طور عقلایی و علمی مکان‌یابی گردد، در غیر این صورت ممکن است با اتلاف منابع مخصوصاً سوخت مواجه شویم. بررسی‌های اقتصادی و اجتماعی در رابطه با اثرات حمل و نقل نشان می‌دهد که حمل و نقل ریلی در میان شقوق مختلف حمل و نقل دارای مزیت‌های نسبی می‌باشد که مهم‌ترین آن مصرف کم‌تر انرژی، اثرات ناچیز زیست‌محیطی و آلودگی، ایجاد اشتغال و توسعه منطقه‌ای، کاهش نرخ تصادفات جاده‌ای کشور، افزایش رفاه مسافران، کاهش قیمت تمام شده حمل بار با راه آهن و به تبع آن قیمت تولیدات، جذب سرمایه‌های بخش خصوصی به دلیل سودآوری حمل و نقل ریلی، افزایش بهره‌وری انرژی و نهایتاً افزایش رونق اقتصادی از طریق عدم پرداخت یارانه انرژی می‌باشد که خود نمایان‌گر ضرورت توجه بیش‌تر برای توسعه راه آهن می‌باشد. امروزه به دلیل بعد مسافت بین مراکز تولید و مراکز جمعیتی و مصرفی کشور و قابلیت حمل کالاهای خطرناک و خاص در شرایط ویژه، اهمیت حمل و نقل ریلی بیش از پیش نمایان می‌شود. در مرکز استان لرستان شهرستان خرم‌آباد، متأسفانه خط راه آهن وجود ندارد و مردم این منطقه از مزایای آن بی بهره‌اند. با احداث واریانت راه آهن درود-خرم‌آباد-اندیمشک و اتصال شهرستان خرم‌آباد به راه آهن سراسری، توسعه منطقه با سرعت بیش‌تری صورت خواهد گرفت و اثرات حمل و نقل ریلی مانند اثر کم بر محیط‌زیست، مصرف بسیار کم سوخت و ایمنی و راحتی در بلند مدت قابل مشاهده خواهد بود.

واژگان کلیدی: راه آهن درود-خرم‌آباد-اندیمشک، توسعه استان لرستان، اصلاح الگوی مصرف سوخت.

۱. مقدمه

حمل و نقل از جمله ضروریات اقتصادی است و در ابعاد وسیع جهانی، مبادله کالاها و خدمات میان هر یک از مصرف‌کنندگان کره زمین شکلی از حرکات را پدید می‌آورد که در آن منابع اقتصادی نظیر سرمایه، نیروی کار، زمان و تکنولوژی به کار رفته است تا مصرف‌کننده را به کالاها و منابع و تولیدکننده را به بازده برساند. به یک بیان، مجموعه حرکات انفعالی در سطح زمین، از اصول کلی تقاضا پیروی میکند و تقاضا برای حمل و نقل مشتق از سایر فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی است و لذا محصول حمل و نقل در عین حال که یک تولید پیچیده و مرکبی است، تابع تغییرات تقاضا در نقاط و یا بخش‌های دیگر اقتصاد نیز می‌باشد. در مقایسه با سایر صنایع، توسعه صنعت ریلی شامل افزایش ناوگان ریلی و تعمیر و نگهداری هزینه زیادی را نیاز دارد. به دلیل محدودیت منابع دولتی توسعه این بخش مقدور نبوده و یا در بهترین شرایط اعتباری، به کندی صورت می‌پذیرد. به گونه‌ای که بیش‌ترین تلاش دولت‌ها هرگز پاسخگوی کم‌ترین تقاضای جامعه نبوده است. امکان حمل بار انبوه با هزینه کمتر و نیز نقش راه آهن در توسعه و پیشرفت شهرها و مناطق مختلف که کمک شایانی را به اقتصاد کشور و دولت می‌نماید. امروزه با محدودیت منابع مالی و هزینه‌های هنگفت دولت و همچنین به دلیل بعد مسافت بین مراکز تولید و مراکز جمعیتی و مصرفی کشور و قابلیت حمل کالاهای خطرناک و خاص در شرایط خاص اهمیت حمل نقل ریلی بیش از پیش نمایان می‌گردد. پیچیدگی مدیریت سیستم راه آهن به دلیل تعداد زیاد فاکتورها و اجزاء تأثیرگذار بر آن بر می‌گردد. این اثرات تأثیرات غیر خطی و پویا بر روی سیستم می‌گذارند. روابط بین اجزاء در این سیستم به ندرت خطی می‌باشد. در اغلب موارد با افزایش درجه غیرخطی، تحلیل مسائل با استفاده از مدیریت سنتی و رویکردهای کمی موجود در علم مدیریت دشوار خواهد شد [۱].